

Висновок. Таким чином, правове регулювання відносин, які складаються на основі договору на ландшафтно-дизайнерські підпадають під правове регулювання загальними положеннями ЦК про договір, та на основі аналогії закону, нормами про договір підряду. Крім того, опосередковані ці відносини регулюються тими актами законодавства, до яких відноситься така діяльність. Досвід регулювання підрядних правовідносин свідчить на користь поступового переходу від одного більш нижчого рівня регулювання – до більш високого. Першим щаблем у ньому є типові чи зразкові договори, другим – спеціальні порядки із укладення та виконання цих договорів, а вже потім, коли будуть відпрацьовані основні умови змісту та елементи договору, – перехід на рівень спеціального закону чи навіть, у концентрованому вигляді, у кодифікованому акті законодавства. Проте наразі йдеться лише про перші два рівні врегулювання суспільних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: учебник / Под. общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Х.: Эспада, 2007. – 552 с.
2. Колодій А.М. Позитивне право / А.М. Колодій // Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – 4 том. НП. Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана», 2002. – 720 с.
3. Погрібний С.О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: монографія. / С.О. Погрібний. – К.: Правова єдність. 2009. – 304 с.
4. Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності: Постанова Пленуму ВС України від 25.04.2003 р. №3. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.crime.direx.org/e-library/pvsu/pvsu_3_25042003.htm
5. Шишка Р.Б. Проблема видів та характеристики цивільних та господарських договорів // Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. академіка АПрН України В.В. Луця. – К.: НДІ ППП АПрН України. 2009. – С. 76-88.
6. Майданик Р.А. Система права України: пошук оптимальної моделі: доповідь / Р.А. Майданик. – К.: АПрН України. Київський регіон. Центр, 2009. – 36 с.
7. Погрібний С.О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: спец. 12.00.03 „Цивільне право; сімейне право; цивільний процес; міжнародне приватне право” / С.О. Погрібний. К., 2009. – 36 с.
8. Цивільне право в Україні: Курс лекцій: У 6-ти томах. Т.1. Вид. 2-е, виправ. та доп. / Р.Б. Шишка (кер. авт. кол.), О.Л. Зайцев, Є.О. Мічурін та ін.; За ред. Р.Б. Шишки та В.А. Кройтора. – Харків: Еспада, 2008. – 680 с.

УДК 346.12

ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Кампі О.Ю., ст. викладач

Мукачівський державний університет

Сформульовано поняття «суб'єкт господарської діяльності із спільного інвестування», визначені суб'єкти правовідносин із спільного інвестування та з'ясовано характер їх участі у правовідносинах, що виникають у зв'язку зі здійсненням господарської діяльності із спільного інвестування.

Ключові слова: інститути спільного інвестування, корпоративні інвестиційні фонди, пайові інвестиційні фонди, компанії з управління активами.

Кампи О.Ю. ПОНЯТИЕ И СОСТАВ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО СОВМЕСТНОМУ ИНВЕСТИРОВАНИЮ / Мукачевский государственный университет, Украина
Сформулировано понятие «субъект хозяйственной деятельности по совместному инвестированию», определены субъекты правоотношений при совместном инвестировании и выяснен характер их участия в правоотношениях, возникающих в связи с осуществлением хозяйственной деятельности по совместному инвестированию.

Ключевые слова: институты совместного инвестирования, корпоративные инвестиционные фонды, паевые инвестиционные фонды, компании по управлению активами.

Kampi O.Ju. NOTION AND COMPOSITION OF THE SUBJECTS OF ECONOMIC ACTIVITIES ON JOINT INVESTMENT / Mukachevskiy state university, Ukraine

«Subjects of economic management on joint investment» notion has been formulated, subjects of legal relations on joint investment have been determined, character of their participation in legal relations appearing in connection with the carrying out of economic activities on joint investment has been elucidated.

Key words: joint investment institutions corporative investment funds, share investment funds, companies on assets management.

Процес реформування економіки обумовив зміни в складі суб'єктів господарської діяльності, а також в їх правовому статусі. Дані зміни пов'язані з появою суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована на отримання прибутку. До них відносяться і суб'єкти господарської діяльності із спільного інвестування.

Проблемам правового регулювання господарської діяльності із спільного інвестування присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених – юристів та економістів, а саме: О.О. Ашуркова, С.О. Бірюк, О.М. Вінник, С.М. Грудницької, Ю.М. Жорнокуя, В.В. Кудрявцева, В.В. Лаптева, В.К. Мамутова, М.В. Машенко, Д.А. Леонова, А.А. Пересади, О.П. Подцерковного, В.Ю. Полатай, А.В. Попової, В.В. Резнікової, В.С. Щербини, О.М. Юлдашева та ін. Проте суб'єкти господарської діяльності із спільного інвестування в науці господарського права спеціально не вивчалися, в існуючих наукових працях ці питання досліджені фрагментарно або в рамках ширшої господарсько-правової проблематики, без комплексного підходу. Як наслідок, необхідні для практики наукові дослідження їх сутності, видів та особливостей вивчені далеко не повністю.

Правове становище зазначених суб'єктів господарювання регулюється нормами господарського законодавства, разом з тим залишається ряд питань, вирішення яких необхідно закріпити в законодавстві, оскільки невизначеність у правовому статусі цих суб'єктів позначається в цілому на ефективності їх господарської діяльності. Особливо гостро питання ефективності правового забезпечення господарської діяльності із спільного інвестування постало в умовах світової кризи.

Статус у перекладі з латинської – status – правове становище, стан [1, 736]. Правове становище господарюючого суб'єкта визначається насамперед як сукупність прав та обов'язків певних суб'єктів права: фізичних та юридичних осіб [2, 44]. Щодо категорії «господарсько-правовий статус», вважаємо, що основне її призначення полягає у деталізації особливих ознак суб'єктів права та правовідносин. У визначенні правового статусу будь-якого суб'єкта акцентується увага саме на його ролі та місці в системі права (правовідносин) та на те, чим відрізняється від інших суб'єктів. У зв'язку з цим слід погодитися з думкою В.С. Щербини про те, що правовий статус суб'єкта господарювання визначається як сукупність економічних, організаційних і юридичних ознак учасників відносин у сфері господарювання, встановлених у законодавстві (закріплених в іншій правовій формі), які дозволяють індивідуалізувати його шляхом виділення із числа інших осіб – суб'єктів правовідносин – і кваліфікувати як суб'єкта господарського права [3, 7]. Однак тільки лише господарська компетенція не в змозі в повній мірі відобразити правового статусу господарюючого суб'єкта, тому для повної характеристики суб'єкта господарювання її необхідно розглядати тільки як одну з ознак суб'єкта господарювання, до інших же ознак необхідно віднести: мету і завдання суб'єкта господарського права; вид і організаційно-правову форму суб'єкта господарювання; порядок створення і державної реєстрації суб'єкта господарювання; правовий режим майна суб'єкта господарювання; основний вид діяльності; характер прав та обов'язків; юридичну відповідальність і порядок припинення суб'єкта господарювання. Відзначимо й те, що господарсько-правовий статус суб'єкта не є статичною категорією, оскільки він змінюється при настанні різних юридичних фактів: отримання ліцензії; відкриття філій та представництв в інших містах, реорганізації тощо.

Практична цінність будь-якого правового поняття визначається метою, якій воно служить, ролі, яку виконує, і, що не менш важливо, взаємодією з іншими правовими явищами. Поняття суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування та їх особливості вважаємо доцільним визначити з урахуванням ознак, які характеризують їх як суб'єктів господарювання. Для уточнення поняття суб'єкта господарської діяльності із спільного інвестування зупинимося на загальному понятті суб'єктів господарювання, закріпленому в Господарському кодексі України. Згідно зі ст.55 кодексу такими суб'єктами визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Аналіз зазначеного визначення дозволяє виділити такі ознаки суб'єкта господарювання: даний суб'єкт є учасником господарських відносин; безпосередньо здійснює господарську діяльність; характеризується майновою відокремленістю; володіє певною господарською компетенцією; легітимно існує в якості суб'єкта господарювання; самостійно несе відповідальність за результати господарської діяльності. Дані ознаки характерні для всіх суб'єктів господарювання, у тому числі для суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування. При цьому слід зазначити, що вказані ознаки щодо означених суб'єктів мають ряд особливостей, аналіз яких дозволить уточнити поняття суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування.

Перша ознака суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування полягає в тому, що суб'єкт господарської діяльності із спільного інвестування є насамперед учасником відносин у сфері господарювання. Це жодним чином не обмежує його права бути учасником яких-небудь інших відносин (цивільних, адміністративних, фінансових тощо), однак метою створення такого суб'єкта є саме здійснення господарської діяльності.

Друга ознака встановлює, що господарюючий суб'єкт повинен бути зайнятим здійсненням певного виду господарської діяльності. Так, суб'єкти, правовий статус яких аналізується, здійснюють господарську діяльність із спільного інвестування. У сфері спільного інвестування основні вимоги до такої діяльності визначені законодавством, і суб'єкт господарювання зобов'язаний дотримуватись даних вимог у своїй господарській діяльності.

Третя ознака суб'єкта господарювання – майнова відокремленість – означає наявність у нього майна, необхідного для здійснення господарської діяльності і досягнення певних результатів. Особливістю майнової відокремленості суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування є те, що, окрім загальної вимоги мати відокремлене майно, необхідне для здійснення певного виду господарської діяльності, у законодавчому порядку встановлюються вимоги до мінімального розміру майна, порядку його формування, складу активів, які можуть придбаватись за рахунок коштів спільного інвестування та ін.

Четверта ознака – самостійна майнова відповідальність – є характерною для всіх суб'єктів господарювання і не містить якої-небудь специфіки для суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування.

П'ята ознака – легітимність суб'єкта господарювання, державне підтвердження законності входження суб'єкта в господарський оборот (іншими словами, його легітимація). Таке поняття головним чином використовується у зв'язку з державною реєстрацією [4, 55], хоча з урахуванням визначення останньої в Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15 травня 2003 року, легітимація охоплює більш широке коло процедур визнання суб'єкта учасником господарських відносин. Це безпосередньо стосується суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування, легітимація яких включає декілька етапів: реєстрацію емісії цінних паперів, державну реєстрацію як юридичної особи, реєстрацію регламенту інституту спільного інвестування (далі – ІСІ) та внесення суб'єкта до Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування, внесення суб'єкта до реєстру фінансових установ, визнання ІСІ таким, що відбувся тощо.

Слід відзначити, що кожен етап повинен закінчитися для суб'єкта господарювання отриманням відповідного документа (свідоцтва про реєстрацію випуску акцій, свідоцтва про державну реєстрацію та ін.), наявність яких буде свідченням визнання державою права такого суб'єкта виступати від свого імені в господарському обороті.

Остання ознака суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування полягає в наявності господарської компетенції (правоздатності) як системи юридичного забезпечення реалізації функцій суб'єктів господарювання. Її основним елементом є права та обов'язки, оскільки саме в них найбільш чітко, ясно і з необхідною повнотою проявляється правове становище суб'єкта господарювання, закріплене правом конкретне значення, роль і місце даного суб'єкта серед інших суб'єктів права [5, 285].

У науковій літературі розрізняють загальну, спеціальну, обмежену і виключну компетенцію суб'єктів господарювання, хоча щодо критеріїв такого поділу дискусія триває [6, 13-21]. Специфікою суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування є їх наділення виключною господарською компетенцією. Обумовлюється це не тільки поняттям господарської діяльності із спільного інвестування, яке було розглянуто нами раніше, але і чіткою вказівкою в ст.7 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» про те, що корпоративний інвестиційний фонд – це ІСІ, який провадить виключно діяльність із спільного інвестування. Таким чином, вказана ознака має істотне значення для суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування.

Разом із тим, у теорії господарського права питання про господарську компетенцію (правоздатність) відноситься до дискусійних. Так, на думку В.В. Лаптева, термін «господарська компетенція» був характерним для планової економіки, сьогодні ж більш прийнятним варто вважати термін «правоздатність» [7, 49]. Подібної точки зору дотримується і А.Є. Пілецький [8, 171]. Обґрунтовується такий підхід регламентацією відносин у сфері господарювання в Російській Федерації Цивільним кодексом, який вживає термін «правоздатність» і який не містить терміна «господарська компетенція».

Слід погодитися з думкою В.С. Щербини, що подібний підхід не слід вважати достатньо обґрунтованим і прийнятним для української науки [3, 12], з урахуванням чого для характеристики цієї ознаки суб'єктів, зайнятих господарською діяльністю із спільного інвестування, за основу буде взято підхід, згідно з яким такі суб'єкти повинні володіти господарською правосуб'єктністю [5, 277], яка, у свою чергу, включає господарську компетенцію як сукупність прав та обов'язків суб'єкта, постійно закріплених за ним законом [9, 320], і господарську правоздатність як здатність суб'єкта господарювання мати права та обов'язки, які безпосередньо законом не встановлені, однак необхідні для виконання цією організацією покладених на неї функцій та завдань і не суперечать основним нормам законодавства, правам і законним інтересам інших осіб [5, 282].

Сутність господарської правосуб'єктності виражається в тому, щоб, так би мовити, виділити із сукупності різнорідних видів суб'єктів права «своїх, рідних» суб'єктів господарського права. А виконує цю функцію господарська правосуб'єктність, зокрема через механізм наділення її учасників можливостями володіння та здійснення юридичних прав і обов'язків у правовідносинах, що виникають у процесі господарської діяльності. Інакше кажучи, якщо суб'єкт права має обов'язки або права і реалізує їх на стадії організації або здійснення господарської діяльності із спільного інвестування, то така особа буде характеризуватися як суб'єкт господарської діяльності із спільного інвестування.

Як цілком логічно з даного приводу міркує П. Віткявічус, правоздатність означає закріплену нормами права можливість відповідної поведінки суб'єкта, під якою надалі розуміється властивість останнього володіти конкретними суб'єктивними правами та обов'язками [10, 20]. Дійсно, саме наявність конкретних (предметних) обов'язків і прав дозволяє в кінцевому рахунку їх носію поводити себе потрібним чином, дотримуватись встановленої законом моделі поведінки. Це можуть бути обов'язки чи права (але частіше обов'язки), спрямовані на вчинення певних дій або утримання від них. Відповідно, конкретні обов'язки і права становлять один із елементів правоздатності в такому ж ступені, як і сама можливість володіння ним.

При аналізі такої складової господарської правосуб'єктності, як господарська дієздатність, слід виходити з того, що її зміст повинен відповідати господарській правоздатності, оскільки перша спрямована на реалізацію другої. Суб'єкт господарської діяльності із спільного інвестування може вчиняти тільки такі юридичні дії в сфері акумулювання коштів та їх вкладення в активи, які він здатен мати в силу своєї господарської правоздатності. Цю особливість у відношенні до поняття «дієздатність» відзначали О.С. Іоффе («Дієздатність, як елемент правосуб'єктності,

сприяє реалізації правоздатності і пов'язана з останньою прямим функціональним зв'язком субординації» [11, 103-105]) і П. Віткявічус («Логічні об'єми понять правоздатності і дієздатності є рівновеликими. Це означає, що особі, наділеній здатністю мати права та обов'язки, надається здатність вчиняти дії в межах змісту першої здатності» [10, 21]). Якщо поставити питання, що означає здатність особи вчиняти юридичні дії, то відповідь буде очевидною: це означає, що особа здатна здійснювати конкретні юридичні права та обов'язки у визначеній предметній правовій сфері. У цій можливості і полягає значення дієздатності.

Господарська правосуб'єктність виконує функцію ключової і об'єднуючої категорії, оскільки представляє собою господарську правоздатність і господарську дієздатність разом взяті, що дозволяє суб'єкту господарської діяльності із спільного інвестування виступати одночасно господарсько правоздатним і дієздатним. Основне значення господарської правосуб'єктності суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування полягає в тому, що вона визначає межі правового поля, у якому можуть діяти такі суб'єкти, а також відмежовує суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування від суб'єктів господарювання, які мають загальну правосуб'єктність, та від інших суб'єктів, які мають спеціальну господарську правосуб'єктність.

Виділені ознаки дозволяють сформулювати поняття суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування. З урахуванням викладеного, суб'єктами господарської діяльності із спільного інвестування є наділені господарською правосуб'єктністю і легітимізовані у встановленому законом порядку учасники господарських відносин, що здійснюють господарську діяльність із спільного інвестування на засадах майнової відокремленості та самостійної майнової відповідальності.

Суспільні відносини у сфері спільного інвестування характеризуються стрімким розвитком, однак існує брак правових норм для їх урегулювання. Унаслідок цього правова доктрина переповнена спірними позиціями. Відсутня визначеність у правовій науці і щодо складу суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування. Визначення суб'єктного складу правовідносин із спільного інвестування має практичне значення, оскільки воно є базовим для надання можливості окремим суб'єктам для захисту своїх порушених прав, що виникають з таких відносин, у тому числі в судовому порядку. Таким чином, вважаємо за необхідне визначити склад суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування та з'ясувати характер їх участі у правовідносинах, що виникають у зв'язку зі здійсненням такої діяльності.

Окреслити коло суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування вважаємо доцільним, виходячи з аналізу норм Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» (далі – Закон про ІСІ), завданням якого є регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері спільного інвестування щодо створення та діяльності суб'єктів спільного інвестування.

Згідно з п.17 ч.1 ст.3 Закону про ІСІ діяльність із спільного інвестування – це діяльність, яка провадиться в інтересах і за рахунок учасників (акціонерів) ІСІ шляхом емісії цінних паперів ІСІ з метою отримання прибутку від вкладення коштів, залучених від їх розміщення в цінні папери інших емітентів, корпоративні права, нерухомість та інші активи, дозволені законами України та нормативно-правовими актами ДКЦПФР. Аналіз нормативного визначення діяльності із спільного інвестування дає підстави зробити висновок, що така діяльність провадиться шляхом емісії цінних паперів ІСІ в інтересах і за рахунок учасників (акціонерів) ІСІ. Відтак, для визначення складу суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування, слід насамперед з'ясувати правову природу ІСІ.

У п.7 ч.1 ст.3 Закону про ІСІ визначено, що інститут спільного інвестування – це корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд, а цінні папери ІСІ, шляхом емісії яких здійснюється діяльність із спільного інвестування, – це акції корпоративного інвестиційного фонду та інвестиційні сертифікати пайового інвестиційного фонду (п.18 ч.1 ст.3 Закону про ІСІ).

Хоча згідно з нормами Закону про ІСІ і корпоративний інвестиційний фонд, і пайовий інвестиційний фонд належать до інститутів спільного інвестування, вирішення питання про включення того чи іншого інвестиційного фонду до складу суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування потребує додаткового уточнення.

Згідно зі ст.7 Закону про ІСІ корпоративний інвестиційний фонд (далі – КІФ) – це ІСІ, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування. КІФ притаманні всі розглянуті вище ознаки суб'єкта господарської діяльності із спільного інвестування. Разом із тим, участь КІФ у сфері господарських правовідносин має певні особливості. Однією з основних особливостей КІФ є те, що реалізація його господарської правосуб'єктності здійснюється переважно не через органи КІФ як юридичної особи, а через інші юридичні особи, зокрема, компанії з управління активами.

Спосіб реалізації господарської правосуб'єктності одного суб'єкта господарювання через іншого суб'єкта господарювання на сьогодні в Україні є мало дослідженим явищем, проте нормативно врегульованим. Так, ч.3 та ч.4 ст.92 Цивільного кодексу України передбачає можливість реалізації правосуб'єктності юридичної особи не тільки органами управління, а й іншими особами, які відповідно до установчих документів чи закону діють від її імені. Компанія з управління активами набуває і здійснює права у сфері господарювання для КІФ, а тому цілком (у межах правового поля) реалізує правосуб'єктність КІФ. Механізм реалізації господарської правосуб'єктності КІФ через компанію з управління активами є подвійним, і його потрібно розглядати крізь призму відносин представництва, які лежать в основі реалізації правосуб'єктності КІФ.

Складовими елементами механізму реалізації правосуб'єктності КІФ є внутрішні та зовнішні відносини. Внутрішніми є відносини між компанією з управління активами, з однієї сторони, та КІФ – з іншої сторони, які є зобов'язальними правовідносинами, що виникають на підставі відповідних договорів про управління активами (ч.4 ст.11 Закону про ІСІ) і є передумовою виникнення безпосередньо представницьких відносин. Маючи власну корпоративну структуру, компанія з управління активами укладає договори щодо активів КІФ із третіми особами, діючи відповідно до ч.5 ст.11 Закону про ІСІ від імені та в інтересах корпоративного інвестиційного фонду на підставі договору про управління активами. Тобто, зовнішніми є відносини компанії з управління активами із третіми особами, у яких ці юридичні особи набувають і здійснюють господарські права та обов'язки КІФ. Це відносини, у яких безпосередньо реалізується правосуб'єктність КІФ.

До інститутів спільного інвестування, крім корпоративного інвестиційного фонду, законодавством віднесено і пайовий інвестиційний фонд (далі – ПІФ). Хоча ПІФ і належить до інститутів спільного інвестування, які провадять діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів із метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість, про наявність у нього статусу суб'єкта господарювання мова йти не може.

Аналізуючи питання правового регулювання діяльності ПІФ, можна зробити висновок про відсутність у них цілого ряду ознак, притаманних суб'єктам господарювання, а саме:

- незважаючи на те, що ПІФ реєструється в Єдиному державному реєстрі інститутів спільного інвестування, статусу юридичної особи згідно з ч.3 ст.22 Закону про ІСІ він не набуває;
- стороною в господарських договорах, що укладаються за рахунок активів ПІФ, виступає не пайовий інвестиційний фонд, а компанія з управління активами, яка, згідно з ч.6 ст.23 Закону про ІСІ, діє від свого імені. Отже, ПІФ не виступає самостійним учасником господарських правовідносин;
- незважаючи на те, що активи ПІФ згідно з ч.1 ст.22 та ч.6 ст.23 Закону про ІСІ обліковуються окремо, ПІФ не несе самостійної майнової відповідальності.

Таким чином, ПІФ не є суб'єктом господарської діяльності, яка провадиться в інтересах і за рахунок учасників ПІФ шляхом емісії інвестиційних сертифікатів ПІФ з метою отримання прибутку від вкладення коштів, залучених від їх розміщення в цінні папери інших емітентів, корпоративні права, нерухомість та інші активи. На нашу думку, суб'єктом такої діяльності виступає компанія з управління активами (далі – КУА). Наявність у компанії з управління активами ПІФ статусу суб'єкта господарської діяльності із спільного інвестування обумовлене такими факторами:

- господарська діяльність із спільного інвестування – це «діяльність, яка провадиться шляхом емісії цінних паперів ІСІ» (п.17 ч.1 ст.3 Закону про ІСІ). Емісія – це установлена законодавством послідовність дій емітента щодо випуску та розміщення емісійних цінних паперів (абз.3 ч.1 ст.1 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»). Емітентом інвестиційних сертифікатів ПФ виступає КУА (п.1 розділу I Положення про порядок реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду, затвердженого рішенням ДКЦПФР від 24 листопада 2009 р. № 1478), яка в процесі здійснення господарської діяльності із спільного інвестування вчиняє дії і щодо випуску інвестиційних сертифікатів, і щодо їх розміщення, а згодом і щодо управління активами ПФ;
- укладаючи договори за рахунок активів ПФ, КУА діє від свого імені, хоча й з обов'язковим зазначенням у таких договорах реквізитів такого фонду (ч.7 ст.23 Закону про ІСІ);
- нерухоме майно, що становить активи пайового інвестиційного фонду, реєструється в установленому порядку на ім'я КУА з обов'язковим зазначенням реквізитів такого пайового інвестиційного фонду. Компанія з управління активами є розпорядником цього нерухомого майна (ч.8 ст.23 Закону про ІСІ);
- КУА несе самостійну майнову відповідальність за зобов'язаннями, що виникають при здійсненні господарської діяльності із спільного інвестування за рахунок активів ПФ.

У порівнянні з корпоративним інвестиційним фондом правовому статусу КУА як суб'єкта господарської діяльності із спільного інвестування притаманний ряд особливостей, зокрема:

- як суб'єкт господарської діяльності із спільного інвестування КУА, на відміну від КІФ, реалізує господарську правосуб'єктність безпосередньо;
- КУА є професійним учасником ринку цінних паперів, діяльність якого з управління активами інституційних інвесторів підлягає ліцензуванню;
- здійснюючи господарську діяльність із спільного інвестування, КУА може одночасно здійснювати декілька емісій інвестиційних сертифікатів різних пайових інвестиційних фондів. При цьому номінальна вартість інвестиційних сертифікатів, що випускаються та розміщуються КУА, може бути різною;
- при здійсненні господарської діяльності із спільного інвестування КУА повинна діяти з урахуванням обмежень, встановлених законом (наприклад, ст.30 Закону про ІСІ).

Таким чином, враховуючи вищевикладене, до складу суб'єктів господарської діяльності із спільного інвестування слід віднести корпоративні інвестиційні фонди та компанії з управління активами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крысин Л.П. Толковый словарь иноязычных слов / Л.П. Крысин. – М.: Эксмо, 2007. – 1326 с.
2. Юридична енциклопедія: у 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол.) та ін. – К.: Укр. енциклопедія, 2003. – Т. 5. – 459 с.
3. Щербина В.С. Суб'єкти господарського права : монографія / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.
4. Мартемьянов В.С. Хозяйственное право. Том 1. Общие положения: курс лекций / В.С. Мартемьянов. – М.: Издательство БЕК, 2004. – 312 с.
5. Хахулин В.В. Права и обязанности субъектов хозяйственного права // Хозяйственное право: учебник / В.К. Макутов, Г.Л. Знаменский, В.В. Хахулин и др.; под ред. В.К. Макутова. – К.: Юринком Интер, 2002. – 912 с.
6. Лаптев В.В. Проблемы предпринимательской (хозяйственной) правосубъектности / Лаптев В.В. // Государство и право. – 1999. – №11. – С. 13-21.

7. Предпринимательское (хозяйственное) право: учебник / под. ред. В.В. Лаптева. – М.: Волтерс Клувер, 2006. – 356 с.
8. Пилецкий А.Е. Теоретические проблемы предпринимательской правосубъектности в смешанной экономике: монография / А.Е. Пилецкий. – М.: ЧеРо, 2005. – 332 с.
9. Щербина В.С. Господарське право України: навч. посібник. – 5-е вид., перероб. і доп. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 320 с.
10. Витквявичус Р.П. Гражданская правосубъектность советского государства / Р.П. Витквявичус. – Вильнюс: Минтис, 1977. – 287 с.
11. Иоффе О.С. Логические пределы понятий юридического лица, оперативного управления, хозяйственного обязательства / О.С. Иоффе // Правоведение. – 1972. – №6. – С. 103-105.

УДК 347.77.3

ПАТЕНТНА ОХОРОНА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ СТВОРЕНІ НА ОСНОВІ КОМБІНАТОРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Комаров В.А., здобувач

Харківський національний університет внутрішніх справ

У статті розглядається особливість патентно-правової охорони лікарських засобів, які створені на основі комбінаторних технологій. Специфіка розробки та перевірки їх ефективності збігається з дослідницькою системою патентування та перевіркою об'єкта патентування за критеріями охороноспроможності. Автор вважає, що доклінічні та клінічні дослідження лікарських засобів збігаються за змістом із дослідженням їх на новизну та використання. Дублювання таких досліджень слід виключити.

Ключові слова: лікарські засоби, комбінаторні технології, дослідницька та відстрочена система патентування.

Комаров В.А. ПАТЕНТНАЯ ОХРАНА ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ, КОТОРЫЕ СОЗДАНЫ НА ОСНОВЕ КОМБИНАТОРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ / Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

В статье рассматриваются особенности про патентно-правовой охраны лекарственных средств, созданных на основе комбинаторных технологий. Специфика разработки и проверки их эффективности совпадает с исследовательской системой патентования и проверкой объекта патентования по критериям охраноспособности. Автор обосновывает, что доклинические и клинические исследования лекарственных средств совпадают по содержанию с исследованиями на новизну и особенно использование. Повторность таких исследований должна быть устранена.

Ключевые слова: лекарственные средства, комбинаторные технологии, исследовательская и отсроченная системы патентования.

Komarov V.A. PATENT PROTECTION OF DRUGS BASED UPON COMBINATORIAL TECHNOLOGY / Kharkiv national university of internal affairs, Ukraine

The article feature patent-legal protection of medicines that are based on combinatorial technology. Specific development and testing of their effectiveness coincides with the research and patenting system test facility for the patenting criteria of protection. The author believes that preclinical and clinical research of medicines reflect the content of their research on novelty and use. Duplication of such studies should be excluded.

Key words: drugs, combinatorial technology, research and deferred system patenting medicines.

Актуальність такого напрямку правової охорони пояснюється суперечливістю самого об'єкта – лікарських засобів. Їх розробка пов'язана із: значними інтелектуальними та матеріальними затратами на їх створення, перевірку, становлення лікувальних та побічних властивостей, що повинно бути винагороджене; комерціалізацією лікарських засобів як об'єктів патентного права (для отримання прибутку і за його рахунок виплати винагороди розробникам); уніфікацією лікарських засобів у світовому масштабі та швидким поширення новітніх ліків та методик їх застосування; правом на здоров'я людини і обов'язком держави його забезпечити. Останнє має переваги над комерційними та іншими інтересами. Проте у актах чинного законодавства це не досить чітко виписано.